

METODOLOŠKO POJASNILO

Barica Razpotnik

PREBIVALSTVO

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Prebivalstvo, Slovenija, četrtno (Prva objava)
- Prebivalstvo, podrobni podatki, Slovenija, polletno (Elektronska objava)
- Prebivalstvo po naseljih, podrobni podatki, Slovenija, letno (Elektronska objava)
- Prebivalstvo po zakonskem stanu, podrobni podatki, Slovenija, letno (Elektronska objava)

Februar 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	3
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	6
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	7
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Prikaz števila in sestave prebivalcev Slovenije za oblikovanje ustreznih demografskih, socialnih, zdravstvenih in drugih politik na državni in nižjih teritorialnih ravneh.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (EU) št. 1260/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o evropski demografski statistiki (CELEX: 32013R1260)
- Uredba (ES) št. 862/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o statistikah Skupnosti o selitvah in mednarodni zaščiti ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 311/76 o zbiranju statističnih podatkov o tujih delavcih (CELEX: 32007R0862)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je prebivalec Slovenije, to je oseba z običajnim prebivališčem v Sloveniji na referenčni datum.

Prebivalce preučujemo glede na starost, spol, državljanstvo, zakonski stan in teritorialno območje.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Izbor enot opazovanja je poln: izbrane so vse osebe, ki imajo na referenčni dan običajno prebivališče na osnovi prijavljenega prebivališča.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo četrtletno.

Podatke pridobivamo v raziskovanju Sestava prebivalstva (DEM-PREB/ČL), pri katerem poleg administrativnega vira, ki je osnova za raziskovanje, uporabimo za del populacije tudi statistično raziskovanje Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev (SEL-SOC).

Glavni vir za raziskovanje Sestava prebivalstva je administrativna zbirka Centralni register prebivalstva (CRP), katere skrbnik je Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). CRP je osrednja podatkovna baza z najosnovnejšimi podatki o

prebivalstvu Slovenije. Več: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/pridobitev-osebni-podatkov-iz-centralnega-registra-prebivalstva/>.

6 DEFINICIJE

Prebivalec Slovenije je oseba, ne glede na državljanstvo, s prijavljenim stalnim in/ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki v Sloveniji prebiva ali ima namen prebiti eno leto ali več in ni začasno odsotna iz Republike Slovenije eno leto ali več. To pomeni, da ima v Sloveniji običajno prebivališče.

Prebivališče je naselje, v katerem ima oseba prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, ki ga opredelimo kot običajno prebivališče.

Stalno prebivališče je naselje, v katerem se oseba prijavi z namenom, da bo v njem stalno živel.

Začasno prebivališče je naselje, v se oseba začasno prijavi in je praviloma zunaj naselja stalnega prebivališča.

Državljanstvo pomeni stalno pravno razmerje določene osebe do države, ki posamezniku priznava poseben pravni status.

Starost je čas, ki ga je oseba preživela od rojstva do referenčnega datuma. Izražena je v dopoljenih letih starosti.

Povprečna starost je tehtana aritmetična sredina starosti določene skupine prebivalstva.

Indeks staranja je razmerje med starim (stari 65 let ali več) in mladim prebivalstvom (stari od 0 do 14 let) pomnoženo s 100.

Koeficient starostne odvisnosti je razmerje med številom otrok (0 do 14 let) in starejših (65 let ali več) ter številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Koeficient starostne odvisnosti pove, koliko otrok in starejših prebivalcev je odvisnih od 100 delovno sposobnih.

Koeficient starostne odvisnosti mladih je razmerje med številom otrok (0 do 14 let) in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Koeficient starostne odvisnosti mladih pove, koliko otrok je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.

Koeficient starostne odvisnosti starih je razmerje med številom starejših (65 let ali več) in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Koeficient starostne odvisnosti starih pove, koliko starejših je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.

Indeks feminitete opisuje razmerje med številom žensk in številom moških. Pove nam, koliko žensk na 100 moških prebiva na nekem območju.

Zakonski stan je pravno stanje, ki opredeljuje položaj osebe do drugih oseb. Odločilno je, če je oseba že kdaj sklenila zakonsko zvezo ali ne. Glede na to je

lahko samska, poročena, ovdovela, razvezana.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki po najnižjih teritorialnih ravneh so objavljeni po Standardnih klasifikacijah teritorialnih enot NUTS in SKTE. Dodatna pojasnila in klasifikaciji so dostopni na spletni strani [Teritorialni šifranti](#).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Določanje običajnega prebivališča na osnovi prijavljenega prebivališča

Prebivalstvo Slovenije sestavljajo vse osebe, ki imajo v Sloveniji običajno prebivališče, torej vse osebe, ne glede na državljanstvo, ki imajo v Sloveniji

namen prebivati najmanj eno leto. To vključuje naslednje:

- Osebe, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče, brez tistih, ki so odsotni v tujini eno leto ali dlje in so svoj odhod prijavili v upravni enoti svojega stalnega prebivališča. Te osebe štejemo kot prebivalce na naslovu stalnega prebivališča.

- Osebe, ki imajo v Sloveniji prijavljeno začasno prebivališče, katerega skupno trajanje veljavnosti je vsaj eno leto. Te osebe štejemo kot prebivalce na naslovu zadnjega prijavljenega začasnega prebivališča.

- Osebe, ki imajo v Sloveniji poleg stalnega prijavljeno še začasno prebivališče, brez tistih, ki so odsotni v tujini eno leto ali dlje in so svoj odhod prijavili v upravni enoti svojega stalnega prebivališča. Te osebe običajno štejemo kot prebivalce na naslovu začasnega prebivališča.

Statistična definicija prebivalstva in definicija prebivalca po Zakonu o financiranju občin (ZFO-1)

Vsi podatki o prebivalstvu, ki jih objavlja SURS, so pripravljene v skladu z mednarodno primerljivo statistično definicijo prebivalstva, ki se naslanja na koncept običajnega prebivališča.

Edina izjema so [podatki o osebah s stalnim prebivališčem](#), kjer je uporabljena definicija prebivalca iz 1. odstavka 2. člena Zakona o financiranju občin (ZFO-1): »prebivalec« je državljan Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Sloveniji in občini in tujec z izdanim dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, ki ima prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji in občini. Te podatke med drugim Ministrstvo za finance uporablja za določanje primerne porabe.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Prebivalstvo](#) - Število in sestava prebivalstva - Osnovni podatki o prebivalstvu; objavljajo se absolutni podatki na ravni Slovenije.
- Podatkovna baza SiStat: [Prebivalstvo](#) - Število in sestava prebivalstva - Število prebivalcev; objavljajo se absolutni podatki in kazalniki na različnih prostorskih ravneh (NUTS, SKTE).
- Podatkovna baza SiStat: [Prebivalstvo](#) - Število in sestava prebivalstva - Sestava prebivalstva - Državljanstvo in Zakonski stan; objavljajo se absolutni podatki in nekateri kazalniki na različnih prostorskih ravneh (NUTS, SKTE).
- Podatkovna baza SiStat: [Prebivalstvo](#) - Osebe s stalnim prebivališčem; objavljajo se absolutni podatki na ravni občin (SKTE).
- Prva objava (Prebivalstvo, Število in sestava prebivalstva): »Prebivalstvo, Slovenija, četrtno«.
- Elektronska objava (Prebivalstvo, Število in sestava prebivalstva): »Prebivalstvo, podrobni podatki, Slovenija, polletno«.

- Elektronska objava (Prebivalstvo, Število in sestava prebivalstva): »Prebivalstvo po naseljih, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
- Elektronska objava (Prebivalstvo, Število in sestava prebivalstva): »Prebivalstvo po zakonskem stanu, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija združenih narodov (OZN)
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)
- Mednarodni denarni sklad (IMF)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Podatki do 1995 se nanašajo na državljane Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

Podatki med 1996 in 1. januarjem 2008 so pripravljani v skladu z definicijo, objavljeno leta 1996, po kateri smo med prebivalce šteli:

- državljane Republike Slovenije s prijavljenim stalnim prebivališčem v Sloveniji, brez tistih, ki so v tujini odsotni več kot tri mesece in so svoj odhod prijavili v upravni enoti svojega stalnega prebivališča;
- tujce z izdanim dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, ki imajo prijavljeno stalno prebivališče;
- tujce z izdanim dovoljenjem za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, ki imajo prijavljeno začasno prebivališče;
- tujce z veljavnim delovnim ali poslovnim vizumom, ki imajo v Sloveniji prijavljeno začasno prebivališče;
- osebe, ki sta jim bila po zakonu o azilu priznana pravica do azila in status begunca v Republiki Sloveniji (begunci).

Od 1. 4. 2008 uporabljamo statistično definicijo prebivalstva, ki je v celoti usklajena z evropsko zakonodajo in temelji na konceptu običajnega prebivališča.

Od 1. 10. 2020 za del populacije pri uvrščanju med prebivalce uporabljamo dodatne kriterije zaradi administrativne spremembe: Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16), ki je začel veljati 13. 8. 2016, je v četrtem odstavku 53. člena določil, da začasen odhod z območja RS preneha štiri leta po uveljavitvi zakona (če ni prenehalo že prej). Pred 13. 8. 2016 se je namreč začasen odhod v tujino prijavljati brez časovne omejitve, po tem datumu pa prijava začasnega naslova v tujini lahko traja največ 4 leta. Glede na to je s 13. 8. 2020 začasni naslov v tujini prenehal veljati po uradni dolžnosti 22.248 posameznikom.

Nekaj manj kot 18.500 teh oseb bi bilo po obstoječi statistični metodologiji 1. oktobra 2020 uvrščenih med prebivalce Slovenije. SURS je s pomočjo različnih dodatnih podatkovnih virov, zlasti tistih, ki določajo status aktivnosti posameznika in po katerih sklepamo o dejanskem prebivanju osebe v Sloveniji, med prebivalce Slovenije uvrstil manj kot 7.500 teh oseb (od tega 97 % državljanov Slovenije in 3 % tujih državljanov). Večina teh prebivalcev se je najverjetneje vrnila iz tujine že pred leti ali celo desetletji, a tega iz različnih razlogov niso prijavili na upravni enoti.

Podatki, pripravljene v skladu z različnimi definicijami, zato niso vedno neposredno primerljivi med seboj.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološka pojasnila:
 - Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev

področje: Prebivalstvo, podpodročje: Število in sestava prebivalstva